कुल प्रश्नों की संख्या : 18]
Total No. of Questions : 18]

CGBOARDonline.com

[कुल मुद्रित पृष्ठों की संख्या : 7
[Total No. of Printed Pages : 7

X-181512–C

विषय : संस्कृत (सामान्य)
Subject : Sanskrit (General)

समय : 3 घण्टे]
Time : 3 hours]

[पूर्णांक : 75
[Maximum Marks : 75

निर्देश : (*i*) सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।
Instruction : Attempt all questions.

(*ii*) सुन्दरं सुस्पष्टञ्च लिखत।
Write neat and clean.

CGBOARDonline.com

प्रश्न-1 निम्नयोः शब्दयोः सन्धि-विच्छेदं कृत्वा नाम लिखत— [1×2=2]

Disjoin the following Sandhi words and name them :

(क) कोऽवदत्

(ख) दिगम्बरः

प्रश्न-2 रेखाङ्कित शब्दयोः प्रत्ययं पृथक् कुरुत— [1×2=2]

Disjoin the Pratyay of the underline words :

(क) छात्रः पुस्तकं <u>पठितवान्</u>।

(ख) सः <u>खादन्</u> न पठति।

प्रश्न-3 वाच्यमवबोधयतु— [1×2=2]

Identify the voice :

(क) अहं सूर्यं पश्यामि।

CGBOARDonline.com

(ख) कन्याभिः हस्यते।

प्रश्न-4 निम्नयोः अङ्कयोः संस्कृत भाषया लिखत— [1×2=2]

Write the following numericals in Sanskrit words :

(क) 108 CGBOARDonline.com

(ख) 141

प्रश्न-5 निर्देशानुसारेण त्रिषु वचनेषु धातुरूपं लिखत— [1×3=3]

Write down the Dhaturoops in all three numbers as directed :

(क) 'रुच्' - लट्लकार - मध्यमपुरुषः।

(ख) 'लिख्' - लोट्लकार - उत्तमपुरुषः।

(ग) 'कथ्' - लङ्लकार - प्रथमपुरुषः।

प्रश्न-6 समासविग्रहं कृत्वा नाम लिखत— [1×3=3]

Disjoin compound words and name them :

(*i*) पापमुक्तः CGBOARDonline.com

(*ii*) त्रिलोकी

(*iii*) चन्द्रशेखरः

प्रश्न-7 अधोलिखितस्य श्लोकस्य हिन्दी अनुवादं कुरुत— [3]

Translate into Hindi :

सर्वा विद्याः पुरा प्रोक्ताः
संस्कृते हि महर्षिभिः।
तद्विद्यानिधये सेव्यं
संस्कृतं कामधेनुवत्॥

प्रश्न-8 अधोलिखितस्य श्लोकस्य हिन्दी अनुवादं कुरुत— [3]

Translate into Hindi : CGBOARDonline.com

सर्वेभवन्तु सुखिनः, सर्वेसन्तु निरामयाः।
सर्वे भद्राणि पश्यन्तु मा कश्चिद् दुःख भाग भवेत्॥

प्रश्न-9 अधोलिखित गद्यांशस्य अनुवादं हिन्दी भाषया लिखत : [3]

Translate into Hindi : CGBOARDonline.com

पदातिक्रमेण संचलन् सायं समये अप्यसौ गन्तव्याद् दूरे आसीत्। निशान्धकारे प्रसृते विजने प्रदेशे पदयात्रा न शुभावहा। एवं विचार्य स पार्श्वस्थिते ग्रामे रात्रिनिवासं कर्तुं कञ्चिद गृहस्थमुपागतः। करुणापरो गृही तस्मै आश्रयं प्रायच्छत् विचित्रा दैवगतिः। तस्यामेव रात्रौ तस्मिन् गृहे कश्चन् चौरः गृहाश्यन्तरं प्रविष्टः।

प्रश्न-10 अधोलिखित गद्यांशस्य अनुवादं हिन्दी भाषया लिखत— [3]

Translate into Hindi : CGBOARDonline.com

पितः! नगरे सर्वत्र दीपमालिकापर्वणः शुभागमने अग्निक्रीडनकानां पटापटशब्दः श्रूयते। अस्माकं गृहं न शोधितं न धवलीकृतम्। मम सखीभिः तु प्रभूतेन धनव्ययेन क्रीतानि अग्निक्रीडनकानि। इदानीं तु अहमपि पञ्चाशतरुप्यकानाम् अग्निक्रीडनकानि क्रेतुम् इच्छामि।

प्रश्न-11 वाक्यं शुद्धं कृत्वा लिखत— [1×3=3]

Write the correct sentences :

(i) रामः कुत्र गच्छन्ति? CGBOARDonline.com

(ii) बालिका विद्यालयं गतवान्।

(iii) अहं गृहं गच्छति।

प्रश्न-12 अधोलिखितेषु चतुर्णां प्रश्नानामुत्तराणि संस्कृत भाषया लिखत : [1×4=4]

Write the answer of any four of the following questions in Sanskrit :

(i) पयः कदा पिबेत्?

(ii) 'मुद्राराक्षसम्' इति नाटकस्य रचयिता कः?

(iii) लाभानामुत्तमं किम्? CGBOARDonline.com

(iv) बिलासाया: विवाह: केन सह अभवत्?

(v) संसारे कानि-कानि चक्रवत् परिवर्तन्ते?

(vi) तण्डुलस्य पाककार्यं का: कुर्वन्ति? CGBOARDonline.com

प्रश्न-13 अधोलिखितेषु चतुर्णां प्रश्नानामुत्तराणि हिन्दी भाषया लिखत— [1×4=4]

Write any four answers of the following questions in Hindi :

(i) देवानां माता अदिति: किं करोति?

(ii) सन्मित्रस्य किं लक्षणं प्रवदन्ति सन्ता: ?

(iii) मङ्गलयानं कुत: विमुक्तम्?

(iv) कोरबानगरं किमर्थं प्रसिद्धम्? CGBOARDonline.com

(v) मानव: केन अद्वितीयवान् भवति?

(vi) वरस्य ज्ञातिभि: जनै: कस्य स्वागतमकुर्वन्?

प्रश्न-14 स्वपाठ्यपुस्तकात् चतस्र: सूक्ती: लिखत यो अस्मिन् प्रश्नपत्रे नागच्छत्। [1×4=4]

Write any four Suktis memorized from your textbook which are not included in this question paper.

CGBOARDonline.com

प्रश्न-15. (अ) भवत: नाम धनेश:। भवान् शा. उ. मा. विद्यालय:, बिलासपुरे दशम् कक्षाया: छात्र:। भवान् स्वप्राचार्यं प्रति त्रय: दिवसा: अवकाशाय संस्कृत भाषया प्रार्थनां पत्रं लिखत। [4]

Your name is Dhanesh. You are a student of Class 10th of Govt. Hr. Sec. School, Bilaspur. Write an application in Sanskrit to your Principal for three days leave.

अथवा CGBOARDonline.com

भवतः नाम श्रेयः अस्ति। भवान् दुर्ग नगरे निवसति। स्वमित्रस्य प्रेमस्य कृते स्वाध्ययनस्य वर्णयन् तं परीक्षायां सफलतायै वर्धापनं-पत्रं कोष्ठकप्रदत्त पदानां सहायतया लिखत। CGBOARDonline.com

(आगतः, प्रसन्नता, यदा, प्रेम, अपश्यम्, तुभ्यम्, दुर्गनगरतः, तत्रास्तु)

Your name is Shreyah. You live in Durg. Write a congratulation letter to your friend Prem about your education with the help of words given in the bracket.

(आगतः, प्रसन्नता, यदा, प्रेम, अपश्यम्, तुभ्यम्, दुर्गनगरतः, तत्रास्तु)

स्थानम् ....

दिनाङ्क : 24-10-2017

प्रिय मित्र -------!

सप्रेम नमस्ते। CGBOARDonline.com

अत्रकुशलं -----। अथैव तव परीक्षापरिणामः ------। तव सफलतां ज्ञात्वा मम मनसि महती ----- जाता। मम एषा प्रसन्नता अधिकतरा जाता। ---- अहं तव नाम योग्यता-सूचौ ----। त्वया पञ्चशतम् अङ्काः प्राप्ताः। त्वया परिवारस्य विद्यालयस्य नाम च उज्ज्वलीकृतम्। एतत् कृते अहं ---- हार्दिकं वर्धापनं यच्छामि। उज्ज्वल-भविष्याय च कामये। मातृपितृचरणेषु प्रणामः।

तव अभिन्नहृदयं मित्रम्

श्रेयः

(ब) अधोलिखितं अपठितांशं पठित्वा निर्देशानुसारेण संस्कृत भाषया उत्तरत— [4]

Read the following unseen passage and give answers of the questions in Sanskrit as directed : CGBOARDonline.com

सम्प्रति आधुनिककाले विश्वस्य गुरुतमा समस्या आतंकवादास्ति। विश्वस्य सर्वेषु देशेषु आतंकवादेन जना! येन-केन-प्रकारेण पीडितः अस्ति। आतंकवादकारणात् विश्वस्तरे विनाशस्य ताण्डवः दृश्यते। <u>अनेन</u> निर्दोषाः जनाः म्रियते, महिलाः विधवाः जाताः बालाश्च अनाथाः अभवन्। भारतः तु आतंकवादेन अनेकैः वर्षैः पीडितः वर्तते। सर्वत्र शान्तिस्थापनाय देशैः आतंकवादस्य विनाशाय मिलित्वा एव प्रयत्नाः समाधेयाः।

प्रश्नाः

(*i*) संस्कृत भाषया सारांशं लेखनं कुरुत।

(*ii*) उचितं शीर्षकं लिखत।

अथवा

(*i*) रेखाङ्कित पदस्य शब्दं, विभक्तिं च लिखत।

CGBOARDonline.com

(*ii*) शान्तिस्थापनाय किं करणीयम् ?

(*iii*) 'नि:+दोषा:' इति विच्छेदपदस्य कृते गद्यांशे किं पदं प्रयुक्तमस्ति ?

(*iv*) विश्वे कस्या: समस्या अस्ति ? CGBOARDonline.com

प्रश्न-16 स्वपाठ्यपुस्तकात् द्वौ श्लोकौ लिखत यो अस्मिन् प्रश्नपत्रे न आगच्छत्। [2½+2½=5]

Write any two Shlokas from your textbook which are not included in this question paper.

अथवा

श्लोकस्य रिक्तस्थानं पूरयित्वा लिखत—

Fill in the blanks with Shlokas :

नास्तिविद्या --------------------।

----------------- त्यागसमं सुखम्॥

CGBOARDonline.com

प्रश्न-17 संस्कृत भाषया निबन्ध लेखनं कुरुत (किमपि एकं) [6]

Write essay in Sanskrit (any **one**) :

(*i*) सुभाषचन्द्र बोस:

(*ii*) महाकवि: कालिदास:

(*iii*) सदाचार:

(*iv*) बीटा (क्रिकेट:)

प्रश्न-18 (अ) उचितं विकल्पं चित्वा रिक्त स्थानानि पूरयत— [1×5=5]

Fill in the blanks with the appropriate words given in the bracket :

(पञ्चमी, पादपं, प्रसादेन, यदा, द्वितीया)

(*i*) आर्यस्य —— अखण्डिता मे वाणिज्या।

(*ii*) त्वमपि एकं —— आरोपय। CGBOARDonline.com

(*iii*) 'कस्मात्' इति पदे —— विभक्ति: अस्ति।

(*iv*) अभित: परित: समया निकषा हा प्रतियोगे —— विभक्ति: भवति।

(*v*) —— सूर्य: उदेति तदा तम: नश्यति।

(घ) उचितं स्तम्भं सुमेलनं कुरुत— CGBOARDonline.com

[1×5=5]

Match the following columns :

(*i*)	शिशौ	–	श्री ओमप्रकाशः ठाकुरः
(*ii*)	नासा	–	सप्तमी एकवचनञ्च
(*iii*)	यत्र अग्निः	–	राष्ट्रीय-वैमानिकी-अन्तरिक्ष प्रबंधनम्
(*iv*)	विचित्रः साक्षी	–	ङीप् प्रत्ययः
(*v*)	देवी	–	तत्र धूमः

(ङ) उचितं शब्दं चित्त्वा लिखत— [1×5=5]

Choose the appropriate word and write it :

(*i*) एषु पदेषु भिन्नं पदमस्ति— CGBOARDonline.com

(क) पठन्ति (ख) चलन्ति

(ग) धावन्ति (घ) हसन्ति

(*ii*) चक्षुः अस्ति—

(क) मुसलम् (ख) उलूखम्

(ग) शूर्पम् (घ) अपावनिक्

(*iii*) अजन्त इति शब्दे सन्धिः अस्ति—

(क) दीर्घस्वर (ख) वृद्धिस्वर

(ग) विसर्ग (घ) व्यञ्जन

(*iv*) 'विद्यया सदृशं धनं नास्ति' इति वाक्ये उपपदविभक्तिः प्रयुक्तमस्ति—

(क) सप्तमी (ख) तृतीया

(ग) षष्ठी (घ) कोऽपि नास्ति

(*v*) 'अधिक्षिपति' इति क्रियापदे उपसर्गोस्ति— CGBOARDonline.com

(क) अध (ख) अधी

(ग) अधिक्षि (घ) अधि